

Izhaja vsak četrtek in velja za poštino vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 32 Din, pol leta 18 Din, četrt leta 8 Din. Izven Jugoslavije 64 Din. Naročnina se pošlje na upravništvo »Slov. Gospodarja« v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — List se dopošilja do odpovedi. Naročnina se plačuje vnaprej. Tel. interurban 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

15. številka.

Maribor, dne 14. aprila 1927.

61. letnik.

K vstajenju!

Ali imamo pričakovati boljših časov?

V sredi cvetoče spomladi smo. Ko obhajamo Kristusovo vstajenje, vstaja tudi narava. Velika noč je tu. Drug drugemu si voščimo vesele velikonočne praznike. Stari in mladi se veselijo piruhov, pisanke. Prijatelj obiskuje prijatelja; od velikonočne sobote do bele nedelje menjavajo prijateljske rodbine obiske. Narava je oživila, a ž njo tudi človeška arca. Vse prepeva ono večno lepo pesem: Aleluja, Aleluja!

Ali bomo tudi mi katoliški Slovenci letos slavili Veliko noč lepše in veselejše kot druga leta? So se li žalostne gospodarske in socialne razmere pri nas obrnile kaj na bolje? Ali imamo pričakovati boljših časov?

Dandanes ni dobro biti prerok. Razmere so po krivdi strašne svetovne vojne nestalne, nezdružljive. Posledice vojne in sicer same žalostne posledice, se poznajo v vsaki družini, povsod kamor prideš. Skoro vsa leta od leta 1919 naprej smo ob velikonočnih praznikih bili žalostni. Zaman si iskal pravega, iskrenega in radostnega razpoloženja! Zdelo se mi je, osobito poslednja leta, da sploh ni nobene upanja več na zboljšanje naših razmer. Krivica in nasilje je vladalo; kmet, delavec, obrtnik, vsi mali in srednji stanovi so se pogrezali vedno bolj v dolgove, vlade so nalagale vedno nove davke, višja bremena. Na državnem krmilu so bile stranke, ki so zavrgle veliki Kristusov nauk ljubezni in pravičnosti. Namesto ljubezni so gojili sovraštvo. In izginila je poštenost. Na vseh koncih in krajih si slišal, kako so ljudje, ki so bili v vladi, ali blizu nje, si na nepošten, nedovoljen način prilastili milijone in milijone. Državno gospodarstvo je strašno propadalo, a propadalo je tudi gospodarstvo trpina kmeta, delavca in obrtnika. Resnica, katere nihče tajiti ne more, je: Pogrešali smo na vladi stranke s programom krščanske ljubezni in poštenim gospodarskim programom! In vse je šlo rakovo pot!

Naš dr. Korošec, ki spretno vodi slovenski narod k vstajenju, je javno in na zaupnih posvetovanjih neprestano svaril beograjsko gospodo: Nehajte! Opustite krivičen in pogubonosni način državnega gospodarstva! Dvanajsta ura se bliža!

In pošteti morje so slušali njegov glas, klic modrega našega voditelja. Iz vlade so bili odstranjeni zli duhovi, razdiralci blagostanja. Naša Slovenska ljudska stranka je bila koncem januarja 1927 povabljena v vlado. Oni, ki so nas povabili na sodelovanje v vlado, da pomagamo ozdraviti žalostne razmere v naši državi, so vedeli, da smo krščanska stranka. Rekli smo jim: Taki smo! Niti za eno pičlico ne spremenimo svojega programa. In sprejeli so nas v vlado.

Samo dobra dva meseca naši trije slovenski ministri sodelujejo pri državni upravi in v državnem gospodarstvu. In že se pozna blagodejen vpliv programa Slov. ljudske stranke! Vidi se, da vstajamo, da je zasijalo solnce izza oblakov tudi za nas Slovence.

Nova vlada, v kateri sedijo tudi trije sinovi slovenskega naroda, hoče polagoma ozdraviti zavoženo državno gospodarstvo. To je prvi del njenega delovnega programa. Znižala se je dohodnina (za 30%), odpravila se je carina na galico, poljedelske stroje in druge potrebščine, znižal delavski davek, za polovico se je zmanjšal desetek, odpustile razne kazni in takse, odpravila se je prijava vina, nove hiše so se oprostile davkov, odpravil se je davek na bencin za kmetijske in obrtne stroje, znižala se je cena soli, z 20% boni se lahko plačajo davki, za ceste in regulacije rek v Sloveniji je vlada dovolila podpore itd. itd. Po tej poti pa bo šla naša vlada naprej. Seveda vsega naenkrat

ne more popraviti, kar so naši nasprotniki skozi dolgih 8 let pokvarili.

Drugi del programa naše vlade je: Popraviti krivice, ki so nam jih prizadale dosedanje slabe vlade. Imeli smo velike župane in druge oblastnike, ki niso imeli srca za slovensko krščansko ljudstvo in njega napredek. Vlada je odstavila velikega župana Pirkmajerja in Baltiča, voditelje šolskih oblasti in nadzornike, ki so bili povečini sami pristaši samostojne demokratske stranke. In zapustiti je moral Slovenijo tudi oni mož, ki je tako neusmiljeno pritiskal davčni vijak nad revno Slovenijo, t. j. finančni delegat dr. Šavnik v Ljubljani. Na ta važna mesta je nova vlada postavila dobre in poštene moze, ki čutijo z narodom. Te dni bodo imenovani tudi novi okrajni zastopi, v katere pridejo naši vzorni gospodarji.

Naša vlada je rešila naše deželno premoženje, ki se je v zemljiški knjigi pripisalo naši Sloveniji. Deželne zakone bo Slovenija v oblastni skupščini spreminjala. Od države dobimo tekom letošnjega leta iz proračuna denar za naše ceste, bolnišnice in za kmetijstvo.

Če se oziramo na vse to, na te lepe uspehe kratkega delovanja naše stranke v vladi, moramo priti do zaključka, da se vendarle polagoma bližamo boljšim časom. Pomniti pa moramo, da je nova vlada prevzela veliko pogoršanje in prazne kase. Težavno delo imajo naši ministri in poslanci Slovenske ljudske stranke. Upamo pa, da bo z božjo pomočjo in z resno voljo ter poštenim namenom naša stvar popolnoma zmagala. Notranji in zunanji mir, delo za blagostanje ljudstva, to je naš glavni cilj! Kdor hoče, da se ta naš pošteti program uresniči, naj se nam pridruži!

Sodelujmo vsi v pravi bratski ljubezni v tem, da dosežemo veliko vstajenje našega milega slovenskega naroda.

V vse slovenske hiše in vasi pa pošilja Slov. ljudska stranka, pošiljajo njeni poslanci, pošilja pa tudi »Slovenski Gospodar« vsem našim prijateljem

iskrene velikonočne pozdrave!

F. Z.

SLS v vladi.

Narodni poslanec Vlad. Pušenjak.

Odkar je vstopila SLS v vlado, prinašajo časopisi samostojnih demokratov in socialnih demokratov lažnjiva, izmišljena poročila o delu vlade, osobito o novem proračunu, da bi nepoučeni bralec mogel misliti, da je SLS vstopila v vlado samo radi tega, da oškoduje slovenski narod, da uniči toliko eksistenc, da poveča gospodarsko krizo itd. Ali ima tako pisanje in protestni shodi namen, da odvrne pozornost ljudstva od poloma Slavske banke, kjer lahko ljudstvo izgubi krog 100 milijonov dinarjev, oziroma od gospodarstva v Mežiški dolini, naj povedo voditelji Zrjavove, oziroma socialnodemokratske stranke! Najbrž gg. pri »Jutru« in drugih listih ne žele, da bi se olajšala neznoša bremena davkoplačevalcev, ne žele, da bi se omogočilo delo oblastnih skupščin, najbrž ne žele, da bi se omilila gospodarska kriza, najbrž ne žele, da bi se uredile državne finance, najbrž se boje urejene države in zadovoljnega ljudstva v njej! Druge razlage za pisanje nasprotnih listov ni; pri vseh narodih in v vseh državah prizna časopisje kot javni glasnik in učitelj ljudstva gospodarske uspehe, ki gredo ravno tako v prid političnemu nasprotniku ko pristašu stranke, odobrava vse ono, kar koristi celemu narodu, kar ga gospodarsko jača, časopisje, četudi nasprotne stranke, s svojim pisanjem podpira delo za gospodarsko povzdigo celega naroda!

SLS je v času težke gospodarske krize, katero je

povzročila vladna politika od leta 1920 naprej, ko je finančni odbor že končal proračun izdatkov in dohodkov, vstopila v lado v trdni nameni, da stori kolikor mogoče za gospodarsko ozdravljenje države in vseh gospodarskih slojev, osobito, da zniža pretirana dvčna bremena. Potom raznih dalekosežnih določb v finančnem zakonu, se je posrečilo znatno znižanje bremen (davkov, taks, trošarine, monopolskih taks), dobiti povečanje kreditov za najnujnejše potrebe Slovenije in kmetijstva, doseči najnujnejše spremembe obstoječih zakonov, omogočiti delo oblastnih skupščin ter ustvariti predpogoje za gospodarsko sanacijo države.

Olajšave za davkoplačevalce.

Pretiran podpis davkov v letu 1926 je povzročil, da so davkoplačevalci zaostali s plačilom davkov, in sicer znatno. Radi tega se je določil odlog plačila zaostalih davkov za 4, 3, 2 in 1 leto, ako znaša zaostali davek znesek celotnega davka, odnosno $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$ ali $\frac{1}{4}$ celotnega davka. V proračunu se je znesek zaostalih davkov zmanjšal za 100 milijonov Din. Za plačilo zaostalih davkov se bodo lahko uporabili 20% boni, izdani ob priliki markiranja kron, do visokosti 1000 kron za posamezno osebo.

Ker je dohodnina najtežje breme za Slovenijo, se ukinje 30% doklada, s čemer se dohodnina skoro za eno tretjino zmanjša. Eksistenčni minimum za dohodnino se poviša od 5000 na 6000 Din; posledica bo da bo v Sloveniji okrog 5000 davkoplačevalcev z najnižjimi dohodki prostih dohodnine. Tudi za davek za telesne delavce in za zasebne uslužbenke velja eksistenčni minimum 6000 Din.

Da se pospeši stavbena delavnost, se oproščajo nove hiše v mestih z nad 50.000 prebivalci za dobo 20 let, v mestih z nad 20.000 prebivalci za dobo 15 let, v ostalih za dobo 10 let hišno-najemniškega davka.

Davek za zasebne in samoupravne nameštence se zniža od prvotno predlaganih 8 odstotkov na 3.5 odstotkov, oproste se dohodnine in omeji plačilo občinskih doklad na najviše 200 odstotkov, ostalih samoupravnih doklad na najviše 25 odstotkov državnega davka. Iste omejitve veljajo za hišno-najemni davek, pridobnino društev, zavezanih javnemu polaganju računov, davek zakupcev zemljišč.

Obresti hranilnih vlog so brez izjeme rentnine proste. Pri predpisu pridobnine za društva, zavezana javnemu polaganju računov, se smatrajo darila v dobrotvorne, prosvetne in kulturne namene kot odbitne postavke.

Znatne so olajšave glede plačila taks; ukinjejo se letne takse za žage, za davčne knjizice in davčne napovedi, za samoupravna posojila, znižajo se takse pri kupnih pogodbah in licitacijah od 2 odstot. na 1 odstotek, od 6 odstotkov na 4 odstotke, takse pri gledaliških predstavah izobraževalnih društev se znižajo na 10 odstotkov. Določa se amnestija za takse krivice, kazensko postopanje obustavi, predpisane kazni odpišejo, in sicer v slučaju pristojbinskega nameštka, točilne takse, takse na vozila, takse na gostilniške račune in biljarde; namesto kazni v znesku trojne takse velja v bodoče le navadna taksa pri taksah na vozila, točilnih taksah, taksah na hotelske račune, prenosnih taksah (desetka), in pristojbinskem namestku.

Trošarina je davčina, ki zadene najširše sloje ljudstva in po nepotrebnem podražuje življenjske potrebščine. Ukinja se trošarina na nadomestke kave, riž, sveče, karbid, za žarnice, katere rabijo občine za razsvetljavo ulic, trošarina na žganje se zniža od 25 Din na 16, odnosno 17 Din.

Cena soli se zniža za $\frac{1}{2}$ Din pri kg, amnestirajo se vse monopolne kazni, osobito kazni, zadevajoče sajenje tobaka. Vse te olajšave pa pomenijo za Slovenijo gotovo omiljenje bremen za več ko 100 milijonov dinarjev.

Kako Jasjek Mosjenžni ni mogel najti sreče.

Poljski spisal K. Przerwa-Tetmajer; preložil Al. Benkovič.

»Po kaj si prišel?« ga vpraša stari Kružel.

»Po jabka!« pravi deček.

»Ali me imaš kaj rad?«

»Imam.«

»In to-le imaš tudi rad?« ga vpraša župan in s prstom pokaže Marino.

Deček pa odgovori:

»Nimam.«

»Nimaš me rad?« vpraša Marina.

»Ne!«

»Nič? Prav nič?«

»Ne!«

»Tudi toliko ne?« in mu pokaže konec prsta in se nasmee ter govori s tako krasnim, rahlim glasom, da se je zdelo Jašku, kakor bi se bile fuksije na oknu nagnile k njej s svojimi cveti in poslušajo. »Tudi toliko ne?«

Deček pa pomisli in pravi: »Tudi ne.«

Marini pa so žarele oči kakor tihe zvezde po solnčnem zahodu.

Jasjek Muzika pa je še dalje služil pri županovih konjih.

Nekoč se je prigodilo, da je starec zbolel in ga je Jasjek zastopal. Polomilo se je neka pri mlinskem kolesu — z Marino sta popravljala. Jasjek čuti na vratu njeno toplo sapo, čuti jo nagnjeno preko sebe. Misli si: »Tega ne prenesem več, naj se zgodi, kar hoče. Obrnem se, jo objamem čez pas, da jo vsaj enkrat stisnem k sebi!«

Pa ni imel poguma. Vsako drugo dekle bi objel brez pomisleka, te, ki jo ima rad, pa se ne upa. Tako sta dolgo stala drug poleg drugega; njemu so se tresle roke pri popravljanju kolesa, njej pa so se slabo prepleteni lasje razpustili okrog glave čez Jaškov vrat. In je pomislil: »Naj se zgodi, kar hoče! Obrnem se!« A sape mu je zmanjkalo v prsih in poguma v srcu.

Popravilo je bilo pri kraju. Jašku se je zdelo, da ga je Marina nekam čudno pogledala, predno je odšla.

»O, ko bi to ne bila ti!« je pomislil in si grizel ustnice.

»Ko bi ne bila tako lepa, tako ponosna, tako bogata! O, ko bi to ne bila ona!«

O, ko bi to ne bila ona! Naj bi že bila tako lepa, tako ponosna, a ne tako bogata . . . Kaj si neki misli? Da mu teh petdeset oral polja, teh pet oral gozda, ti konji, te krave, ovce, ta mlin bolj diši nego ona sama. In gleda ga tako, da mu ni prestat . . . Prav je imel stari Stasjin Šimek Tiral, da so ti godi čisto drugi ljudje, da so, čeprav so nekateri pametni, vendarle včasih tako bedasti, da se Bog usmili. Saj bi vendar vsak, ki bi hotel vzeti Marino, gotovo najprej mislil na njeno premoženje, potem šele na njeno lepoto, in nihče bi se temu ne čudil, še ona sama ne. A Jasjek je bil eden od tistih, ki niso bili premeteni.

»Tako dekle!« si je mislil. »Sam gospod Josip Tetmajer iz ludžmirske graščine, tisti, ki pesmi sklada, bi jo lahko vzel, in gotovo bi mu nič ne ugovarjal stari gospod Vojteh, ki si z desnico gladi lase, levico pa vtika za pas.«

»Ko bi bila revna! . . . Tako pa . . .«

Ko bi ga bil slišal kdo izmed fantov ali deklet, ko je tako preudarjal, bi mu gotovo rekel: »Nes pameten si pa res kakor bacek!«

Kmalu nato se je prigodilo, da je Jernej Kružel, Marinin stric, možil hčer.

Jasjek je igral na svatbi, z njim pa še eden na gosli in eden na bas. Dekleta so bila kot srne, kot cvetovi, a kaj so vse proti Marini!

Jasjek igra, a ne vidi nič, samo njo.

Na svatbo je prišel Macjek (Matija), sin bivšega rogozniškega župana, Bartolomeja Tita. Pravkar se je bil vrnil od vojakov, od ulanov, rdečo kapo je imel na glavi in modro kamižolo. Lep fant je bil, čvrst in postaven, pa ne ošaben.

Ko je »zakresal« ob drobni rogozniški pesmi, se je človeku zdelo, da iskre kreše s petami, čeprav je bil obut v opanke (kjerpce).

Polko je zaplesal z Marino. Ej! Kako sta se vrtela! Bil je na Dunaju, v Prešburgu in v Olomucu; tam se je naučil plesati z avstrijskimi dekleti in češkimi holkami. Marini je rdečica zalila obraz; Macjek pa jo je objemal čez pas, pritiskal in jo nosil po zraku. Tudi Jašku je plamen šinil v lice.

Svatje so bili poklicani k mizi. Bilo je že pozno ponoči. Jasjek je šel ven, da bi si oddahnil, ker ga je tudi igranje utrudilo, a ne toliko zato, le srce mu je hotelo počiti od zavisti, žalosti in jeze. Igral je ob steni, da je žima letela z loka, oni drugi pa jo je stiskal, se vrtel z njo, oni drugi jo je privijal na prsi! Da bi ga strela!

Jasjek je šel kake pol ure po polju, potem pa se je vrnil na svatbo. Pogleda, a niti Marine niti Macjeka ni videti nikjer.

Mraz in vročina sta ga izpreletavala. Zbežal je iz veže, pobral kamen, stisnil pesti — v tem pa je srečal Marino. Spoznal jo je, ker je svetila luč skozi okno.

»Kje si bila?« jo vpraša in ji zastavi pot.

Marina vztrepeta, se ustavi, potem pa hoče iti naprej, ne da bi odgovorila.

Pridobitve za kmeta.

Kmetijski minister dobi kredit 26 milijonov dinarjev za regulacijo rek in potokov; v Sloveniji pridejo v poštev Sava, Drava in Savinja. Za nabavo plemenskih bikov, žrebcev, za semenogojstvo, za zatiranje rastlinskih bolezni, za gospodinjne šole, za nabavo trijerov, pospeševanje kmet. vzornih posetev, za vodovode, regulacijo hudournikov, nabavo seruma, odškodnino vsled kuge poginule živine, in za agrarne operacije je dovoljen naknadni kredit v znesku 3.3 milijone dinarjev. Za ceste in mostove v Sloveniji je poleg kredita 4.296 milijonov dinarjev za podpore okrajnim zastopom še dovoljen naknadni kredit 2.9 milijonov dinarjev, dočim lani ni bilo nobenega tozadevnega kredita v proračunu.

Neprecenljive važnosti za vinogradnike je ukinjenje prijave vina; kazni se zmanjšajo na 50 do 250 Din. Kazensko postopanje glede neprijave vina, ako še ni končano, se obustavi, neplačane kazni se odpisajo. Denaturirani bencin se sme trošarine prosto uporabljati za pogon kmetijskih strojev.

Nove, oziroma spremenjene zakonske odredbe.

Podsodnosti okrajnih sodišč so v bodoče podvržena vsa kaznjiva dela po § 104 srbskega kaz. zakona, kar pomeni za ljudstvo ubrzanje postopanja in zmanjšanje stroškov. Cestarjem v Sloveniji se priznajo letni dodatki 2550 dinarjev in dodatek za vsakega člana obitelji v znesku 730 dinarjev. Kmetijskim zadržkom se daje spet davčna prostost, katero so za časa prejšnje vlade izgubile. Ministru socialne politike se da pooblastilo, da izvrši reorganizacijo delavskega zavarovanja, ministru za šume in rube pooblastilo, da spremeni pravilnik za bratovske skladišče. Volilni red za avtonomna mesta v Sloveniji in za trgovsko in obrtno zbornico v Ljubljani se izpremeni v toliko, da velja v bodoče čisti propore. Minister socialne politike se pooblašča, da iz fonda za brezposelne posojila za zgradbo delavskih stanovanj. Da se omogoče agrarne operacije v Prekmurju, se tozadevni štajerski zakoni razširijo i na Prekmurje. Za posojilo mesta Ljubljane, določeno za zgradbo stanovanjskih hiš, se prizna pupilarna varnost. Minister financ se pooblašča, da prevede penzije kronskih upokojencev v dinarske in malenkostno kongruo duhovnikov (meseč. plača v znesku 200 do 250 kron) v dinarsko.

Da se omogoči delovanje oblastnih skupščin, se določa v finančnem zakonu, da se bivša deželna imovina prepíše v zemljiški knjigi na posamezne oblasti, da se imovina okrajnih zastopov, odnosno okrajnih cestnih odborov prenese na bodoče srezke skupščine, da se morejo posamezni državni posli prenesti v področje oblasti in da mora ob enem država oblastu i odstopiti tozadevna sredstva, da se posli agrarnih operacij prenesejo na oblastni odbor, da smejo oblastne skupščine z uredbami menjati, izpopolnjevati ali ukinjati bivše deželne zakone.

Popolnoma pogrešna davčna, carinska, finančna in valutna politika prejšnjih vlad je popolnoma upropastila državne finance, je glavni povzročitelj težke finančne krize. SLS je vstopila v vlado ne samo radi tega, da doseže omiljenje davčnih bremen, da omogoči delo oblastnih samouprav, temveč tudi, da pospeši delo za ozdravljenje gospodarske krize in ureditev državnih financ. V to svrhu so potrebni dalekosežni ukrepi, katere vsebuje finančni zakon. Ustvarja se državni odbor pod predsedstvom fin. ministra, obstoječ iz 14 poslancev in 8 strokovnjakov neposlanecev v svrhu varčevanja v državni upravi in državnem gospodarstvu, v svrhu zmanjšanja državnih izdatkov, v svrhu pospeševanja gospodarstva. Minister financ se pooblašča, da sme najeti notranje posojilo v znesku 500 milijonov dinarjev v svrhu zgradbe cest in železnic, da sme urediti vse državne dolge, da sme izvršiti spremembo tehnične sestave proračuna. Finančnemu ministru se da pooblastilo, da sme izvršiti spremembo uradniškega zakona, zakon o penzijah itd.; v finančnem zakonu se nahajajo odredbe glede zmanjšanja pretirano visokih izdatkov za penzije, nepotrebno uradništvo itd. Znatno se bodo zvišali čisti donosi železnic, rudnikov in drugih drž. gospodarskih podjetij s tem, da se izvede komercializacija to je, postavijo ista na čisto trgovsko podlago.

Lepa pisanka.

V predstojećih vrsticah sem na kratko orisal uspehe SLS, katere je dosegla v dveh mesecih za slovensko ljud-

stvo. Opravičeno lahko trdimo, da je SLS prinesla domu lepo velikonočno darilo za slovensko ljudstvo, da je zvesta svojemu programu v najtežavnejših razmerah za slovensko ljudstvo dosegla več ko samostojni demokrati in Pucljevci, ki so bili skoro pet let na vladi. To priznavajo i nasprotniki, nepristransko sodeča javnost, kakor n. pr. »Moj dom«, glasilo pokr. zveze društev hišnih posestnikov v Ljubljani, piše v št. 3 z dne 3. marca 1927, takole: Leta in leta smo bili navajeni na nova bremena, sedaj pa se je naenkrat na bolje obrnilo. Zakaj pa se ni doseglo poprej nobenih ugodnosti — o tem smo si vsi na jasnem. Sedaj se je pričelo z resnim delom, ki upamo, da se bode nadaljevalo.

Veliko noč, Vstajenje Gospodovo, bomo letos praznovali veselejše srca, ker vidimo, da sta naša borba in naša vztrajnost rodili uspehe, nadamo se pa, da bomo vse naše cilje dosegli, ako bo sedanja vlada ostala dalje časa na krmilu in v istem pravcu ko doslej vso svojo skrb posvečevala ozdravljenju našega gospodarstva in ureditvi državnih financ. V tej nadi želimo vsem somišljenikom, kakor tudi vsem nepristranskim ocenjevalcem dela SLS: Veselo Alelujo!

Da bomo nasprotnike poznali.

»Drobtine«.

Pucelj ne ve, kaj bi počel, iz same zavisti, da on kot minister ni dosegel za Slovenijo ničesar posebnega, SLS pa žanje uspeh za uspehom. Vse te uspehe imenuje Pucljev list, da so le »drobtine«. — Da je SLS dosegla, da je vsa bivša deželna imovina, ki je bila zdaj v državni upravi, prešla v last in upravo oblastnih skupščin, je dosegla drobtino. Seveda so te drobtine prav lepe. Rogaška Slatina, Dobrna, vsa posestva in poslopja bivše dežele, to so lepe drobtine. Če bi Pucelj vse svoje življenje dosegel za Slovenijo le eno tisočinko teh drobtin, bi rekel, da je prinesel celi velikonočni žegen za vso Slovenijo.

»Klerikalno ogledalo«.

Je iznašel »Kmetijski list« in ga ponuja svojim bralcem. Naročil ga je že tudi gospod Pucelj, kjer se zdaj v »klerikalnem ogledalu« lahko ogleduje, kako bi moral tudi on kot kmetijski minister delati. To ogledalo pa ima tako skrivnostno moč, da jih je kar strah, ker se pred tem ogledalom vidi, da je Samostojna kmetijska stranka vsaki dan — manjša.

»Železnice, železnice«.

tako je klical poslanec radičevci v Sloveniji, g. Kelemina in govoril vse to, kar je nekoč Prepeluh, sedaj kmetijec, se norčeval iz Puclja ter priobčeval ravno tako neslane šale kot jih s svojo notico o avtonomiji. Ker je SLS že res dosegla precejšen del avtonomije, bo Prepeluh, zdaj ko ima čas, ker ni več komisar pri Trboveljski, začel izdajati — »Protiautonomijo«.

42 milijonov za prince —

to je zdaj geslo nasprotnikov, češ, da jih je naša vlada vrgla bivši črnogorski vladarski hiši kar za prazen nič. V resnici pa gre le za odškodnino za vsa imetja, ki so prišla v državno last. Če pa kdo kaj kupi, naj tudi plača. Ali Pucelj drugače dela?

»Jo, kam bi del«.

Znana je Aškerčeva pesem »Mejnik«, kjer pesnik popisuje usodo soseda Vida, ki je po smrti nosil mejnik nazaj, ker ga je v življenju prestavil. Pri tem pa je vedno stokal »Jo, kam bi dal!« Tako tudi SDS danes ne ve, kaj bi! Izruvala je mejnike slovenske, dokler je živila v vladi, zatrla vse, kar je bilo naše, slovensko, iz same jeze, ker se narod ni zaupal njenemu političnemu vodstvu in ni zapustil potov krščanske kulture. Zdaj je SDS — mrtva! Po svoji smrti pa straši še po Sloveniji, straši s svojimi listi, da se mnogi po dnevi bolj bojijo kot otroci po noči, kaj bo, straši posebno s svojim postopanjem, ko skuša zdaj prenesti mejnike nazaj, ki jih je izruvala svoj čas. Vso njen ovpitje izveni kot klic: Jo, kam bi del! Dobi naj odgovor: »I, kjer je vzlet! In počivaj v miru!«

Na novo pot za čast in ugled slovenskega ljudstva!

Kdo neki je ta novi prerok, ki do zdaj ni hodil po poti za čast in ugled slovenskega ljudstva, ki zato tudi

da me imaš rad . . . Doma sem bila, da se preobujem . . . Jasjek!

Niso minili štirje tedni, pa bi že morala biti svatba Macicka z županovo Marino. Jasjek je že hotel vse pustiti in pobegniti kamorkoli, ko pa je Marina rekla: »Na svatbi mi zaigraš, Jasjek!« je ostal.

Macjek pa je prihajal h Kružlovim vsak dan, vedno vesel, vedno smeje se, vedno dobre volje. Neki dan pri večerji, ko je Marina očetu nekaj trdo odgovorila, ji pravi Macjek: »Veš, Marina, zapomni si: ko bi se meni kedaj tako odrezala, bi te nasekal tja, kamor se spodobi, da bi tri dni ne mogla sedeti!«

Marini so se zaškrile oči — baš so jedli kislo mleko — dvignila je roko z žlico in rekla: »Ej, če bi te jaz prej ne po glavi!«

Macjek pa je stisnil pest: »Udaril!«

Za hip sta se spogledala, potem pa je Marina sklonila glavo in jedla dalje.

Stari Kružel pa je rekel: »Tako je prav, gospodek! Če te baba z grabljami, ti njo s cepcem, če baba nate z nožem, ti nanjo s koso! Tako je prav, gospodek!« Ta »gospodek« je bil njegov zdevek.

V Jašku pa je zamiralo srce.

Zvečer gre čez dvorišče, Marina pa sedi na kladi in plaka.

»Zakaj jokaš, Marina?« vpraša jo rahlo in v skrbeh, ker jo je prvokrat videl plakajočo.

»Ker me bo tepel.«

»Kdo?«

»Macjek.«

»Pa ga ne jemljil!«

ljudstva po tej poti ni vodil? To je »Domovina!« Kajti prepričala se je, da je do zdaj hodila drugačno pot. Ali pa se je res izpremenila? Ali pa se ni le oblekla kot volk v ovčjo obleko? Duhovnike je začela pozivati, da naj zdaj menda že za njo agitirajo, ker ni brezverska. V zahvalo, da smeši v vsaki številki duhovnike, da se norčuje iz katoliških organizacij, obredov, da celo iz naših svetnikov, v zahvalo, da primerja našega živega Boga s poganskimi maliki, da ponižuje Marijo v vrsto grških boginj-malikov itd. itd., v zahvalo za vse to, naj zdaj še hvalimo ta list? Če se je pobiljšala »Domovina«, ko pravi, da je na tem potu, prav. Toda slovensko ljudstvo jo bo znalo kljub tej maski zavrniti, kakor je nekoč zavrnilo »Štajerca«. Enega pa »Domovina« tudi zdaj še ni mogla prikriti in se izdaja še nadalje za to, kar je bila do zdaj — da je v službi ljudi, ki so zatajili krščanstvo, ki jim je svobodomiselstvo prva naloga. Če bi »Domovina« s tega pota šla, tedaj bi ji Žerjav sam vrat zavlil. Ker pa s tega pota ne gre, bo to opravil nekdo drugi. Saj »Domovina« ne bo šla na pot za čast in ugled slovenskega ljudstva, kar že v tej številki kaže, kjer se norčuje iz kmetkega ljudstva prav neokusno. Enako si je v neštetihih noticah privoščila duhovnike, smešila njihove pridige, spovedovanje itd. — Zato bo veljalo še nadalje za vse kot načelo: »Krščanska hiša ne bo sprejemala tega lista!«

Demokrati zoper kmeta.

Ker je sedanja vlada sklenila, da bo tisto državno uradništvo, ki nima posla, odpuščeno, da se tako zmanjšajo izdatki in davki, je začela SDS očitati SLS stranki, da ne mara skrbeti za meščane, ampak le za podeželsko ljudstvo. Naša stranka da — avico vsakemu, ki mu gre, toda naš kmet pa naj si le zapomni to SDS, kadar bo zopet nastopila kot tedina njegova rešiteljica.

Državna politika.

V NAŠI DRŽAVI.

Ali Radič ali Davidovič — eden od teh bo stopil v vlado. Tako dan za dnevom poročajo listi. Radič nima nobenih zahtev, pravi le, da bo za državo in za kralja dobro, če bo on zopet v vladi. Mnogi radikali, so pa zoper Radiča in bolj za sodelovanje z resnim politikom Davidovičem.

Radičevci hočejo v vlado za vsako ceno. Gotovo je, da se Radičevci ne počutijo dobro izven vlade. Posebno jih draži, ko proti svojim političnim nasprotnikom ne morejo nastavljanjati ovir, da ne bi preveč izpodirali radičevske stranke. Zato je padla že med radičevci odločitev, da gredo v vlado za vsako ceno. Zadovoljni bi bili, če se razpusti občinski svet v Zagrebu, kjer Radič nima večine, pa mu nagajajo ostale stranke s tem, da zahtevajo izločitev Zagreba iz ostale oblasti. Pred 19. aprilom pa ni verjetno, da bi se vlada razširila še na Radičevce. SLS obdrži svoje stališče kot ga ima sedaj.

Za eno desetino nižaj proračun — pomeni, da je vlada znižala davčna bremena za eno celo desetino. To gotovo ni malenkost. Varčevalo se je povsod, kjer se je le moglo. Nasprotni listi in stranke napravljajo veliko hrupa, ker je zmanjšano število uradnikov itd., a vlada je to storila le tam, kjer ni bilo dela za te uradnike, ko so jih prejšnje vlade preveč nastavljanje, da so le imele več pristašev. Gotovo je eno najbolj prvih načel pravega gospodarstva, tudi državnega, da se varčuje, kjer se more in sme. —

Albanska zadeva se vleče še naprej. Zdaj se bodo začela sicer neposredna pogajanja med našo in italijansko vlado. Posredovale pa bodo tudi druge države. Do zdaj je bila Nemčija izključena od teh posredovalk, toda končno pa so jo le povabili. Posebna komisija bo zato proučila razmere na licu mesta, kadarkoli bi se pojavil kak nov spor. —

Naša diplomacija — to so uradni zastopniki naše države v drugih državah, niso vsi tako, kakor bi morali biti. V sporu z Italijo je recimo naš poslanik v Parizu Spaljkovič take izjave dajal, da so vzbujale pozornost po vsej Evropi, kako da more tako zastopati svojo državo. Naš sedanji zunanji minister pa želi tudi v tem oziru napraviti red. Zato se vršijo osebne spremembe v naši diplomaciji.

»Kako, če pa hoče!«

»Pa bi ti ne.«

»Ne morem.«

»Ali si se zaljubila vanj?«

»Ne, a taka sem, kakor začarana.«

»Ti?«

»Jaz!«

Jasjek pomisli.

»Za kočo si bila z njim, takrat na svatbi?«

»Sem.«

Jasjek je težko sedel poleg nje.

»Saj sem vedel, zdelo se mi je . . .«

Marina plaka.

»Marina, poslušaj, pravi Jasjek čez nekaj časa, »zakaj si me takrat vzela v službo?«

»Všeč si mi bil!«

»Jaz?«

»Ti!«

»Zakaj mi to praviš — pa zdaj? — O Devica prečista!«

»Všeč si mi bil. . . zaradi glasu, ki je šel o tebi med ljudmi . . . Vse je govorilo o tebi.«

»Kaj pa zdaj?«

»Zdaj pa nič! Vse je proč!«

»Proč?«

»Za vedno.«

»A zakaj, zakaj?«

»Ker si mi zdaj toliko kot nič.«

»Zakaj? Saj bi ti vendar ležal pri nogah, saj bi ti bil zvest kot pes. Gledal bi vate kakor v zvezdo . . .«

»Prav to mi ni všeč na tebi; premehak si!«

»In oni ti je bolj všeč, ki te bo tepel?«

»Pa ga je kaj moža!«

(Konec prihodnjič.)

A Jasjek ni odnehal. Zgrabil jo je za roko, jo stisnil in svoje oči približal njenim.

»Kje si bila? Povej?«

Marina se je stresla, stisnila obrvi, da so se ji spojile pod čelom, potem pa je mirno pustila roko v njegovi dlani in rekla rahlo: »Pusti me, Jasjek, kaj pa ti je? Kaj me ustavljaš kakor razbojnik, saj vendar vem, da me imaš rad. No, pa ti povem, kje sem bila. Doma sem bila, da sem preobula čevlje; novi so, pa so me tiščali.«

»Ali nisi bila v koči?«

»V kakšni koči?«

»V tisti na vrtu.«

»V stričevi?«

»Da.«

»Ne!«

Stisnila je ustnice in zopet nabrala obrvi. Jasjek se je ustrašil, da bi je ne razjezil. Pustil jo je in ni rekel niti besede.

Šla sta v izbo, ona naprej, on za njo.

Ze je sedel ob steni, že je igral, ko je v gostem vrvenju ugledal Marino. Bila je bleda in ni plesala.

»Zakaj ne plešeš?« jo vpraša, ko se je zopet ustavila pred njim.

»Noga me boli. Ožuljena sem.«

Macjek pa mu je kmalu potem tri šestake vrgel na gosli in je zaplesal z nevesto.

Jasjek igra, da strune škripljejo, Macjek poje, ona pa ne pleše, ampak bleda stoji ob steni. — Jasjek hoče z goslimi udariti ob tla, planiti in Mačka zgrabiti za grlo —, pa saj brzokone nista bila skupaj zunaj, saj je toliko deklet in fantov na svatbi, toliko se jih je šlo hladit okrog hiše — in potem mu v ušesih in v srcu zvoni njen glas: »Saj vem,